

NIEKOĽKO POZNÁMOK K NÁMIETKE ZAUJATOSTI V TRESTNOM KONANÍ

FEW REMARKS ON OBJECTION OF BIAS IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Martin Floriš¹

<https://doi.org/10.33542/SIC2020-2-02>

ABSTRAKT

Právo na spravodlivé súdne konanie vedené pred nezávislým a nestranným súdom, analogicky rozšíriteľné aj o rozmer nezávislosti a nestrannosti orgánov činných v trestnom konaní (s výnimkou vzťahov nadriadenosti a podriadenosti, o ktorej v prípade súdu² nemožno hovoriť), je dlhodobo verejne diskutovanou témou, o aktuálnosti ktorej svedčia aj aktuálne znepokojivé zistenia o zlyhávaní nezávislosti minimálne časti súdnej moci, či (opäť) minimálne individuálnych zlyhaní sudcov ako osôb, ktorých mandát má a v budúcnosti musí byť garantom práva na spravodlivý proces. Pokiaľ ide o nestrannosť, táto objektívne musí byť súčasťou právnej kultúry demokratického štátu. Pre úplnosť je však nutné dodať, že právna úprava analyzuje len stav de lege ferenda a jej skutočné pretavenie bude vždy aspoň čiastočne závislé od osôb vykonávateľov štátnej moci, čo však tomuto článku nebráni analyzovať zákonom predpokladaný postup v prípade konania o námietke zaujatosti v trestnom konaní.

ABSTRACT

The right to a fair trial conducted by an independent and impartial tribunal, extending by analogy to the dimension of independence and impartiality of the law-enforcement authorities (with the exception of relations of superiority and subordination, which cannot be observed in court-structures), the timeliness of which can be also confirmed by the current disturbing findings, related to the failure of the independence of at least part of the judiciary, or (again) at least the individual-observed failure of judges as persons whose mandate has and must be in future guarantor of the right to a fair trial. As far as impartiality is concerned, it must objectively be part of the legal culture of a democratic state. However, for the sake of completeness, it should be added that the legislation only analyzes the state of de lege ferenda and that its actual remittance will always be at least partly dependent on the persons executing the state power, but this fact does not prevent this article from analysing that kind of proceedings.

I. ÚVOD

Právny režim konania o námietke zaujatosti v zmysle ustanovení § 31 a 32 Trestného poriadku možno propedeuticky rozdeliť do dvoch kategórií. V prvom prípade ide o konania na podklade námietky zaujatosti vznesenej priamo osobou, vystupujúcou v pozícii úradnej osoby³ a teda osobou, ktorej sa tento dôvod týka (vznesenie námietky vlastnej zaujatosti). V druhom prípade ide o konanie na podklade podania strany trestného konania. Druhá menovaná

¹ JUDr., Mgr. PhD., Okresný súd Trnava, Slovenská republika, District Court in Trnava, Slovak republic.

² S výnimkou právneho názoru súdu vyššieho stupňa.

³ V danom článku používame pre označenie osôb, o ktorých pojednáva priamo Trestný poriadok v § 31 ods. 1 svojho textu sumárny pojem „úradná osoba“, ktorý je nepochybne zjednodušením, avšak postačuje pre dosiahnutie účelu výkladu.

kategória je z praktického uhla pohľadu častejšie sa vyskytujúca a okrem realizácie procesného oprávnenia účastníka možno konštatovať, že nezriedka má aj obštrukčný charakter sledujúci účel predĺženia konania. V prvom prípade môže mať charakter preventívny (v sporných situáciách úradná osoba namieta vlastnú zaujatosť s tým, že nadriadený subjekt o jej prípadnej zaujatosti rozhodne bez záväznosti jej subjektívnym postojom, avšak aj na podklade jej vyjadrenia).⁴ Odborná literatúra nezriedka analyzuje otázky súvisiace s námietkou zaujatosti v závislosti od postavenia úradnej osoby (tzn. zaujatosti sudcu, prokurátora, znalca a pod.). V nasledujúcich riadkoch sa zameriame najmä na predpoklady pre konštatovania zaujatosti resp. nezaujatosti, za súčasného rešpektovania rôznorodosti procesného postavenia relevantných osôb.⁵ V texte sa nevyhneme dôrazu na postavenie sudcu ako garanta trestného konania, pretože práve na túto osobu sú kladené najprísnejšie požiadavky na jej nestrannosť. Aj súdna prax sa v rozhodujúcej miere venuje analýze zaujatosti a nezaujatosti sudcov, pričom v prípade iných úradných osôb používa skôr primeranú úpravu (ktorú navyše možno často spojiť so široko chápanou procesnou prevenciou, ktorá by v prípade sudcu mohla byť považovaná za odňatie práva na zákonného sudcu).

II. NÁMIETKA ZAUJATOSTI A POSTUP PRI KONANÍ O NEJ⁶

V prípade zistenia dôvodu zaujatosti, je úradná osoba povinná tento dôvod oznámiť subjektu oprávnenému rozhodnúť o jej prípadnom vylúčení alebo neexistencii dôvodov na takýto postup; uvedenú procedúru je spravidla nevyhnutné dodržať aj v prípade ak existuje dôvod vylúčenia ex lege, v zmysle § 31 ods. 2 a ods. 4 Trestného poriadku, t. j. v prípadoch existencie nevyvrátiteľnej domnienky zaujatosti.⁷

1. Sudca pre prípravné konanie/samosudca/člen senátu

V prípade sudcu alebo prísediaceho ide o senát nadriadeného súdu, v prípade člena senátu odvolacieho alebo dovolacieho súdu ide o iný senát toho istého súdu, pričom zastupovanie je riešené účinným rozvrhom práce schváleným na daný rok.⁸ V prípade, ak námietku zaujatosti voči sudcovi resp. členovi senátu (vrátane predsedu) vznesie strana trestného konania⁹ postup je pomerne odlišný, keďže o vylúčení rozhoduje orgán, proti ktorému námietka smeruje – t. j. sudca pre prípravné konanie, samosudca alebo súd v senáte na neverejnom zasadnutí.

⁴ Nemožno tiež vylúčiť motiváciu k „zbaveniu sa“ problémovej veci, ktorá je síce pochopiteľnou, avšak právne nežiadúcou motiváciou.

⁵ Ak nadobudne čitateľ dojem, že článok pojednáva vo zvýšenej miere o súdnej etape konania, bude to zrejme spôsobené snahou doplniť teoretické úvahy o praktické skúsenosti zo súdnej praxe. V článku sa však snažíme o komplexnejšie poňatie inštitútov, t. j. nielen v súdnej etape konania.

⁶ Trestný poriadok rozlišuje oznámenie vlastnej zaujatosti úradnej osoby a námietku zaujatosti vznesenú stranou; postup a konanie sa líši v závislosti od postavenia úradnej osoby a úpravy vzťahujúcej sa na toto postavenie.

⁷ K tomu vid' napr.: RAJNIČ, M. – SEPEŠI, P.: Komentár k § 32 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. EPI komentáre – elektronická verzia alebo RAJNIČ, M. – SEPEŠI, P.: Komentár k § 32 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. Eurokódex komentár zákona č. 301/2005 Z. z., komentáre – elektronická verzia.

⁸ V prípade prísediacich používa zákon formuláciu „podľa pokynu predsedu senátu“. Ide o mäťúci pojem, keďže predseda senátu v takomto prípade určí iného prísediaceho, avšak iba zo zoznamu prísediacich príslušného senátu (okrem prípadu, keď v konaní vystupuje náhradný prísediaci, tento inštitút nie je primárne zameraný na zaujatosť člena senátu, ide však o logickú aktivitu smerujúcu k urýchleniu konania).

⁹ Pojem „strana trestného konania“ je vymedzený v ustanovení § 2 ods. 11 Trestného poriadku, v zmysle ktorého, je v konaní pred súdom stranou „ten, proti komu sa vedie trestné konanie, poškodený, zúčastnená osoba a prokurátor; rovnaké postavenie ako strana má aj zástupca občianskeho združenia, dôveryhodná osoba, ako aj iná osoba, na ktorej návrh alebo žiadosť sa konanie vedie alebo ktorá podala opravný prostriedok a v konaní proti mladistvému aj orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Ak sa v tomto zákone používa pojem strana, rozumie sa tým v predsúdnom konaní aj subjekt trestného konania, ak z jednotlivého ustanovenia nevyplýva niečo iné.“ Je však nepochybné, že z hľadiska periodicity, sú najčastejšie námietky zaujatosti podané obvineným resp. obžalovaným.

2. Prokurátor

V prípade prokurátora¹⁰ rozhoduje o zaujatosti prokurátora aktuálne vykonávajúceho úkony v danej trestnej veci bezprostredne nadriadený prokurátor. Hoci sa uvedený pojem zdá byť pomerne vágnym, osobitný predpis, ktorým je zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, vymedzuje bezprostredne nadriadeného prokurátora v § 53 ods. 1 a 2 svojho textu¹¹, pričom aplikabilita na trestné konanie je podčiarknutá aj v odseku 3 citovaného ustanovenia. Zmienená úprava je výrazom monokratického poňatia prokuratúry v podmienkach SR; zároveň upravuje aj aspekt úpravy Európskej prokuratúry.

3. Súdni úradníci

V prípade oznámenia zaujatosti probačným a mediačným úradníkom, vyšším súdnym úradníkom alebo súdnym tajomníkom (alebo aj asistentom senátu), o zaujatosti týchto rozhodne predseda senátu¹², t. j. rozhodnutím vydaným ex cathedra¹³. Podobný postup sa aplikuje aj v prípade námietky zaujatosti vznesenej stranou.

4. Právny čakateľ prokuratúry, asistent prokurátora¹⁴ a zapisovateľ

Ak oznámi svoju zaujatosť osoba činná v trestnej veci, kde koná prokurátor (v prípade zapisovateľa, iba v prípade ak je činný pre prokuratúru, napr. v rámci konania o dohode o vine a treste), rozhodne o vylúčení resp. nevylúčení prokurátor, v ktorého veci sú tieto osoby činné (tzn. prokurátor vykonávajúci dozor).

Na tomto mieste je teda potrebné pozorovať, že ak sa zaujatosť netýka osoby, ktorej zákon zveruje de facto najvyššiu kompetenciu v rámci danej inštancie (t. j. predseda senátu, resp. osoba nesúca jeho postavenie, alebo dozorujúci prokurátor), je táto kompetencia zverená práve týmto osobám ako osobám nesúcim zodpovednosť za zákonnosť súdneho, resp. prípravného konania.

5. Zapisovateľ resp. asistent senátu a technický asistent

Ak sme vyššie poukázali na postavenie asistenta senátu, je potrebné poznamenať, že Trestný poriadok hovorí o zapisovateľovi a tento inštitút je nevyhnutné aplikovať na asistenta senátu¹⁵. V prípade zaujatosti zapisovateľa rozhoduje ten orgán, ktorý zapisovateľa pribral, v konaní

¹⁰ Hoci to Trestný poriadok explicitne neupravuje pôjde najmä o etapu prípravného konania.

¹¹ Bezprostredne nadriadeným prokurátorom je :

- a) generálny prokurátor, ak ide o námestníka generálneho prokurátora, špeciálneho prokurátora, krajského prokurátora a prokurátora, ktorý vo funkcii národného člena zastupuje Slovenskú republiku v Eurojuste,
- b) príslušný vedúci prokurátor generálnej prokuratúry, ak ide o ostatných prokurátorov generálnej prokuratúry,
- c) príslušný krajský prokurátor, ak ide o prokurátora krajskej prokuratúry alebo príslušného okresného prokurátora,
- d) príslušný okresný prokurátor, ak ide o prokurátora okresnej prokuratúry.

Bezprostredne nadriadeným prokurátorom prokurátora Európskej prokuratúry vo veciach patriacich do pôsobnosti Európskej prokuratúry je prokurátor Európskej prokuratúry alebo orgán Európskej prokuratúry podľa osobitného predpisu.

¹² Postavenie predsedu senátu má aj sudca pre prípravné konanie a samosudca.

¹³ Pôjde zrejme o uznesenie, ako v prípravnom konaní, tak aj v súdnom, resp. vykonávacom konaní.

¹⁴ Inštitút asistenta prokurátora bol do právneho poriadku SR inkorporovaný zákonom č. 220/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, teda novelou zákona o prokuratúre a ďalších súvisiacich predpisov. Je potrebné dodať, že novela ostala pomerne obsolentnou, keďže neprišlo k naplneniu stavov asistentov prokurátorov, pričom vymedzenie ich postavenia získalo zmysel až opakovaným inkorporovaním inštitútu právneho čakateľa prokuratúry, ktorého právomoc bola vymedzená rovnako ako v prípade zamýšľaných asistentov prokurátora.

¹⁵ Asistent resp. asistentka senátu sú pojmy, ktoré pozná zákon o súdnych úradníkoch (zákon č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení neskorších predpisov). Trestný poriadok používa pojem „zapisovateľ“ (§ 27 Trestného poriadku) ako pojem všeobecnejší. Pri konaní pred súdom je potrebné postavenie zapisovateľa vzťahovať aj na postavenie asistenta senátu, nakoľko okrem činností vykonávaných mimo rámca trestného konania vykonáva aj činnosti predpokladané Trestným poriadkom.

pred súdom je to predseda senátu.¹⁶ Obdobné postavenie ako zapisovateľ má aj technický asistent (§ 27 Trestného poriadku).

6. Znalec, tlmočník alebo prekladateľ

V prípade znalca, tlmočníka alebo prekladateľa ide o osoby zúčastňujúce sa na konaní, ktoré majú v určitom (aj keď de facto minimálnom) rozsahu postavenie účastníka konania, hoci uvedené vymedzenie nie je explicitne uvedené v texte procesného predpisu trestného práva a ide skôr o aplikáciu teoretických právnych východísk na prax trestného práva. Postavenie vymenovaných subjektov je špecifické aj tým, že o ich prípadnej zaujatosti pojednáva osobitný predpis, ktorým je zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V zmysle § 11 ods. 2 citovaného predpisu, ak sa znalec, tlmočník alebo prekladateľ dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, bezodkladne to musí oznámiť zadávateľovi a ak je zadávateľom súd alebo iný orgán verejnej moci, rozhodne o jeho vylúčení tento orgán. Z hľadiska praktického prichádza do úvahy rozhodovanie o vylúčení znalca (prekladateľa alebo tlmočníka), ktorý bol do konania pribratý orgánom činným v trestnom konaní, teda nie je dôvodné rozhodovať o vylúčení iných znalcov (prekladateľov alebo tlmočníkov), ako tých, ktorí majú reálne v konaní vystupovať a o ich ustanovení sa strany dozvedajú spravidla pri ich ustanovení. V praxi sa nezriedka stáva, že orgán činný v trestnom konaní alebo súd preventívne zisťuje, či nie je daný potenciálny dôvod zaujatosti takýchto osôb pred ich ustanovením, pričom v prípade pochybností (keďže spravidla do úvahy prichádza väčšie množstvo osôb, či už zo zoznamu stálych znalcov alebo tzv. ad hoc znalcov, resp. tlmočníkov či predkladateľov) problematická osoba nie je do konania pribratá. Ak aj napriek takémuto zisťovaniu bola ustanovená osoba, u ktorej existuje pochybnosť o jej nezaujatosti, bude potrebné postupovať rovnako ako v prípade ustanovenia takejto osoby bez predchádzajúcej konzultácie¹⁷. Ak je teda ustanovená osoba, ktorej je známy potenciálny dôvod jej vylúčenia, táto má povinnosť túto skutočnosť oznámiť orgánu, ktorý ju ustanovil. Možnosť strán namietat' zaujatosť znalca je tiež umožnená postupom podľa § 142 ods. 3 Trestného poriadku¹⁸, pričom „osobou znalca“ sa v tomto ohľade myslí aj prípadná zaujatosť resp. nezaujatosť osoby znalca; vecné dôvody potom budú znamenať skôr možnosť namietat' vecnú správnosť položených otázok; ohľadom procesnej ekonomiky - v tomto ohľade máme za to, že tento inštitút je použiteľný iba v obmedzenej miere (napr. v prípade zjavne neúčelných rozhodnutí o pribratí takejto osoby), keď v opačnom prípade by bol orgán prejednávajúci vec nútený nepriamo konať v niektorých prípadoch v rozpore so zásadou zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností (v prípade znalcov), resp. v prípade prekladateľov a tlmočníkov v rozpore so zásadou prevencie.¹⁹ V prípade tlmočníkov a predkladateľov, títo na rozdiel od znalcov nie sú pribratí formou uznesenia, ale formou opatrenia (t. j. formou, ktorá nepripúšťa opravný prostriedok) a o ich zaujatosti pojednáva § 29

¹⁶ V jeho postavení aj samosudca a sudca pre prípravné konanie. Uvedené ustanovenie má za dôsledok zdôraznenie skutočnosti, že o zaujatosti zapisovateľa (asistenta senátu) rozhoduje predseda senátu a to aj v prípadoch výsluchu vedeného napr. vyšším súdnym úradníkom.

¹⁷ Je ale potrebné dodať, že v zmysle zásady procesnej ekonomiky a vybavovania vecí v primeraných lehotách, konajúci orgán nebude mať záujem vystavovať sa riziku výkonu procesne neefektívnych úkonov, ktoré sú nielen spôsobilé predĺžiť konanie, ale aj v prípade ich nesprávneho vykonania založiť procesnú vadu, potenciálne umožňujúcu zrušenie rozhodnutia v merite veci, alebo procesne ukončujúceho konanie bez meritórneho rozhodnutia (napríklad zastavenie trestného stíhania v zmysle § 215 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku z pohľadu závažnosti skutku vyhodnotenej na podklade znaleckého posudku zaujatého znalca).

¹⁸ O pribratí znalca sa rozhodne uznesením. Proti uzneseniu možno podať sťažnosť pre vecné dôvody alebo pre osobu znalca.

¹⁹ Zásadou prevencie, vo forme v akej ju prezentujeme, máme na mysli najmä potrebu výkonu niektorých aj sporných úkonov za účelom ich zabezpečenia pre prípadné preskúmvacie konanie (odvolacie, dovolacie, konanie o sťažnosti). Netreba tiež opomenúť fakt, že súd vychádza nielen z aktuálne platnej a účinnej právnej úpravy, ale aj aktuálneho stavu judikatúry, pričom napríklad dramatická zmena v náhľade na niektorý právny inštitút napr. v odvolacom konaní nie je považovaná za retroaktivitu. Preto je vhodné akceptovať fakt, že súd vykoná aj také úkony, ktoré nebudú neprimerane zdĺhavé a nákladné za účelom lepšej preskúmateľnosti vlastného rozhodnutia. V tomto prípade nehovoríme tak ani o aspektoch právnom, ako skôr metaprávnom resp. psychologickom.

ods. 1 Trestného poriadku, ktorý však len odkazuje na citovaný zákon o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch. Výkladom tohto ustanovenia môžeme dospieť k názoru, že súd musí rozhodnúť o vylúčení resp. nevyhlúčení prekladateľa alebo tlmočníka uznesením.²⁰

7. Nezúčastnená osoba/figurant a odborný konzultant

Ustanovenia Trestného poriadku (§ 30 ods. 1 až 3 citovaného predpisu) upravujú postavenie nezúčastnenej osoby resp. figuranta. V prípade nezúčastnenej osoby Trestný poriadok predpokladá absenciu pochybnosti o jej nezaujatosti vo vzťahu k prejednávanej veci alebo osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, k ich obhajcom, zákonným zástupcom a splnomocnencom alebo k orgánu činnému v trestnom konaní resp. súdu. Z povahy veci preto vyplýva, že takúto osobu do konania priberá orgán vykonávajúci daný úkon (napr. domovú resp. osobnú prehliadku v zmysle § 105 ods. 2 Trestného poriadku). V prípade figuranta zákon takýto postup neustanovuje, pričom ale možno rozhodne z preventívnych dôvodov zvažovať pribratie iného figuranta v prípade pochybnosti o jeho zaujatosti, tým skôr, že v prípade vzťahu figuranta k osobám napr. svedkov je možné z uvedeného dôvodu identifikovať podstatnú vadu úkonu trestného konania a z tohto prameniaca jeho procesnú nepoužiteľnosť. Pôsobnosť odborného konzultanta upravuje ustanovenie § 151 Trestného poriadku. Zákonná úprava explicitne nereaguje na vylúčenie odborného konzultanta, v danom prípade nie je možné sa oprieť ani o judikatúru, keďže pribratie odborného konzultanta do konania je pomerne zriedkavý postup, ktorý často nahrádza v konaní znalecké dokazovanie. Hoci zaujatnosť odborných konzultantov nie je patrične zákonne ukotvená, možno s poukazom na základné zásady trestného konania odporučiť skúmanie potenciálneho dôvodu zaujatosti aj u tejto osoby v rozsahu ako sa skúma pri znalcoch. Tento názor je do istej miery analógiou, avšak nie analógiou *in malam partem*, a preto podľa nášho názoru prípustnou formou analógie.

III. DÔVODY PRE VYLÚČENIE OSÔB

V prípade dôvodov pre vylúčenie osôb používa Trestný poriadok formuláciu „*možno mať pochybnosť o (ich) nezaujatosti pre (ich) pomer*“ k veci alebo k osobám. Je viac ako vhodné poznamenať, že absolútna väčšina rozhodnutí pojednáva o zaujatosti resp. nezaujatosti sudcu, ako pomyselného garanta zákonnosti, pričom je to spravidla osoba sudcu, ktorej riadny postup garantuje zákonnosť a spravodlivosť celého konania²¹. Je tiež potrebné poukázať, že Ústava SR garantuje v článku 46 ods. 1 svojho textu právo na nezávislý a nestranný súd, pričom v zmysle § 48 ods. 1 svojho textu nemožno nikoho odňať jeho zákonnému sudcovi. Tento prístup ale znamená, že garancia práva na zákonného sudcu neplatí v prípade súdneho úradníka, znalca, tlmočníka a ani v prípade prokurátora či policajta. Dôvody pre vylúčenie osoby je nutné chápať ako taxatívne.²²

V zmysle záverov judikatúry je na nestrannosť potrebné hľadieť z dvoch uhlov pohľadu: „*zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, čo znamená, že je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. je potrebné zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V*

²⁰ Na tomto mieste si dovoľujeme poďakovať recenzentom za podnetnú pripomienku. Pôvodne sme zastávali názor, že rozhodnutie o vylúčení prekladateľa resp. tlmočníka má technicko-organizačnú povahu a preto postačuje forma opatrenia. Tento názor sme prehodnotili na podklade stanoviska recenzentov, ktorí zároveň poukázali na prípustnosť sťažnosti a dvojnásťnosť rozhodovania o takomto vylúčení tlmočníka resp. prekladateľa.

²¹ „Účelom ustanovenia o vylúčení sudcu a príslušného z vykonávania úkonov trestného konania v konkrétnej veci je upevňovanie dôvery účastníkov konania a verejnosti v nestrannosť postupu týchto orgánov. Preto treba zabezpečiť, aby sa na rozhodovaní nepodieľal ten sudca, ktorý má preukázateľne k prejednávanej veci alebo k osobám uvedeným v § 31 ods. 1 Trestného poriadku taký pomer, ktorý môže objektívne vzbudiť pochybnosť o jeho spôsobilosti rozhodovať nestranne.“ (uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 5 Tdo 30/2008, publikované ZSP 33/2009).

²² „Ustanovenie § 31 ods. 1 TP vylučuje z vykonávania úkonov trestného konania ten orgán, u ktorého by mohli vzniknúť pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvody možného vzniku týchto pochybností sú stanovené taxatívne.“ (Zbierka stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 58/1994 - rozsudok NS SR zo dňa 18. 02. 1993, sp. zn.: 8 Tz 53/1992).

prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu **prezumpuje až do predloženia dôkazu o opaku**“ (Piersack v. Belgicko – rozsudok ESĽP z 1. októbra 1982, podobne aj uznesenie NS SR, sp. zn.: 6 Ndt 1/2016 zo dňa 09.03.2016), resp. „Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností. Platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký objektívne javiť v očiach strán i verejnosti. Objektívne hľadisko je založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu. Pri objektívnej nestrannosti stačí, ak sú tu okolnosti, ktoré môžu vyvolať pochybnosti o nestrannosti súdu. Podľa ESĽP je potrebné „ísť ďalej než ako sa vec javí“ (looking behind appearances). **Spravodlivosť nielenže má byť vykonaná, ona sa musí aj javiť, že je vykonaná** (justice must not only be done, it must also be seen to be done)“ (Delcourt v. Belgicko – rozsudok ESĽP zo 17. januára 1970, Saraiva de Carvalho v. Portugalsko zo dňa 22.04.1994, . resp. uznesenie NS SR, sp. zn.: 3 Ndt 7/2017 zo dňa 05.04.2017). V prípade subjektívneho kritéria nestrannosti je teda v zmysle záverov judikatúry prezumovaná jej existencia až do momentu rozhodnutia nadriadeného súdu, pričom ide o pretavenie požiadavky kladenej na sudcov, v maximálnej možnej miere sa odosobniť od vnútorných okolností, spôsobujúcich pochybnosť o ich zaujatosti a až v prípade dosiahnutia istej miery potom žiadať o vylúčenie vlastnej osoby z konania a rozhodovania v konkrétnej veci. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že koncepcia objektívnej stránky nezávislosti je v podmienkach SR uchopená diametrálne odlišne, čo sa v plnej miere nezakladá na pravde. Práve objektívne hľadisko (t. j. to, či sa sudca javí nestranné pre účastníkov, ale aj pre verejnosť ako celok) podlieha nielen „zdaniu sa nezávislosti“, ale je aj existenciou dostatočnej záruky nestrannosti sudcu. Za takúto záruku sa považujeme práve úprava postavenia sudcu a záruky jeho statusu.²³ Keďže subjektívne hľadisko je pomerne ťažko kvantifikovateľné (vnútorný postoj sudcu je možné reprodukovať, ale aj kapacita jednotlivcov je v tomto smere rôzna), býva práve objektívna stránka nestrannosti tou časťou, ktorej sa v praxi prikladá najväčší dôraz. V prípade testu objektívnej nestrannosti, konanom spravidla na podklade námietky zaujatosti vznesenej stranou v konaní, je však nevyhnutné zdôrazniť, že musí ísť o patrične preukázané skutočnosti. Pritom sa nemôže jednať o okolnosti bežného charakteru.

Okrem tvrdenia strany, ktoré samé o sebe spravidla nepostačuje, je možné uvažovať aj o listinných dôkazoch; najčastejším dôkazom pravdivosti je potvrdenie danej skutočnosti príslušným sudcom. Do úvahy potenciálne prichádzajú aj ďalšie dôkazné prostriedky, hoci tieto možno označiť za výsostne zriedkavé. Nie je vylúčená ani požiadavka preukázať subjektívnu stránku zaujatosti, hoci v tomto prípade je pomerne problematický výpočet možných dôkazov (v prípade subjektívnej stránky sa skôr možno stretnúť s požiadavkou podrobného popísania potenciálneho dôvodu zaujatosti osoby, o ktorej sa koná). V prípade námietky zaujatosti vznesenej stranou, táto v princípe vysloví svoj subjektívny postoj o zaujatosti úradnej osoby (najmä sudcu), o ktorej tvrdí že existujú dôvody, ktoré sa môžu javiť ako spochybňujúce nestrannosť aj v objektívnej rovine. „Uplatnenie inštitútu § 30 ods. 1 Tr. por. prichádza do úvahy len vtedy, ak je existencia pomeru vzbudzujúceho pochybnosť o nezaujatosti preukázaná. Pre takýto záver nepostačuje len subjektívny, objektívnymi faktami nepodložený pocit obvineného, založený výlučne na vlastnom nestotožnení sa s možným, pre neho nepriaznivým, rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní, o vylúčení ktorého ide.“²⁴

²³ Uvedomujeme si, že tento záver v zmysle medializovaných informácií o osobných a profesijných zlyhaniach súčasných a minulých sudcov z povolania vrhajú vyslovené tvrdenia do iného svetla, v akom by v podmienkach Slovenskej republiky mali fungovať. V predmetnej veci je ale potrebné dodať, že podľa nášho názoru už súčasná právna úprava predstavuje dostatočnú záruku nestrannosti konania, pričom ale je možné uvažovať o ďalšom prehĺbení takejto kontroly z dôvodu posilnenia dôvery v právny štát. Ak by totiž nedochádzalo k porušeniu platnej a účinnej právnej úpravy, máme za to, že ani medializované prípady by logicky nemohli nastať. Nejde preto podľa nášho názoru o zlyhanie inštitucionálnej úpravy, ale skôr procesu kontroly. Na tomto mieste je nevyhnutné poznamenať, že posilnenie kontroly nestrannosti sudcov od akýchkoľvek nežiaducich faktorov je prehĺbením princípov právneho štátu, ale nesmie prichádzať v takej forme, ktorá by princípy právneho štátu fakticky negovala.

²⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 2. 4. 2008 sp. zn. 3Tdo 9/2008.

Hoci aplikovateľnosť inej ako trestnoprávnej judikatúry na podmienky trestného práva môže byť sporná, považujeme za vhodné súhlasiť s názorom Najvyššieho súdu SR, ktorý uznesením 3Nc/4/2015 zo dňa 26.03.2015 judikoval, že je nevyhnutné predpokladať aj u osôb sudcov uzavretie právnych vzťahov istého druhu (napr. zmluva o účte v banke, používaní mobilného telefónu a internetu, káblovej televízie, odoberaní vody, plynu, elektriny, o hypotekárnom úvere, o pôžičke, prípadne leasingovú zmluvu a pod.). Samotný vstup sudcu do takéhoto právne vzťahu nezakladá dôvod vylúčenia (a to ani v prípade, ak uzavrel zmluvy so subjektom, ktorý vystupuje v danom konaní ako strana). Pre účely trestného konania možno podotknúť, že dôvod zaujatosti rovnako nie je daný ani v prípade, ak takýto subjekt vystupuje napr. na strane poškodeného, keďže v prípade subjektov uzatvárajúcich hromadne tzv. spotrebiteľské zmluvy nie je väzba medzi sudcom ako spotrebiteľom a spolukontrahentom dostatočne silná. V prípade zmluvných vzťahov patrične individualizovaných (napr. medzi sudcom ako prenajímateľom nehnuteľnosti a obžalovaným ako nájomcom, bude zrejme závisieť od okolností konkrétneho prípadu, pričom bude musieť byť zachovaná teória zdania sa nestrannosti sudcu, v opačnom prípade musí prísť k vylúčeniu sudcu z konania a prejednávania trestnej veci).

1. Pomer k veci

Pomerom k prejednávanej veci možno rozumieť „určitú zainteresovanosť orgánu trestného konania na skutkoch, pre ktoré sa vedie trestné stíhanie (napr. ak orgán trestného konania, prípadne jeho príbuzní boli poškodení konaním, pre ktoré je vedené trestné stíhanie, prípadne orgán trestného konania mohol byť svedkom skutku, pre ktorý sa trestné stíhanie vedie a pod.)“. ²⁵ V prípade pomeru k veci, v prípade jeho preukázania dochádza k vylúčeniu osoby bez ďalšieho dokazovania. Je potrebné dodať, že na rozdiel od pomeru k osobe, býva pomer k veci zriedkavejšie tvrdený dôvod vylúčenia osoby, avšak jeho existencia spôsobuje vylúčenie osoby častejšie ²⁶. Za špecifický dôvod pomeru k veci môžeme z propedeutického hľadiska chápať aj existenciu postavenia osoby, o ktorej vylúčení sa koná v inom procesnom postavení (§ 31 ods. 2 Trestného poriadku); tento dôvod však v zmysle právnej úpravy platnej v SR je v trestnom konaní chápaný ako separátny dôvod pre vylúčenie osoby, t. j. stricto sensu sa nepokladá za pomer k veci.

2. Pomer k osobe

Trestný poriadok rozlišuje ako dôvod zaujatosti pomer k niektorej osobe, ktorej sa úkon trestného konania priamo dotýka alebo k jej obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencovi alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní. Osobou, ktorej sa úkon priamo dotýka sa rozumejú najmä strany v trestnom konaní, predovšetkým obvinený (rovnako aj obžalovaný a odsúdený), ale takouto osobou môže byť napríklad aj poškodený, svedok, resp. teoreticky aj znalec, tlmočník, či prekladateľ. Takýmto pomerom sa rozumie predovšetkým príbuzenský ²⁷ alebo iný obdobný pomer (napr. vzťah druhu a družky, blízky priateľský vzťah a pod.), ktorý by mohol odôvodniť pochybnosť o nezaujatosti úradnej osoby. Takúto povahu však môže mať aj nepriateľský vzťah, alebo vzťah založený na minulom konflikte. ²⁸ Súdna prax však v pomerne extenzívnej forme diferencuje pomer k osobe vzniknutý v rámci trestného konania a mimo rámca trestného konania, inými slovami vzťahy

²⁵ RAJNIČ, M. – SEPEŠI, P.: Komentár k § 31 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. EPI komentáre – elektronická verzia.

²⁶ Uvedené tvrdenie opierame o poznatok, že pomer medzi sudcom a inou osobou býva spravidla vzdialenejší (týka sa skôr širšieho okruhu známych ako bezprostrednej rodiny a priateľov), avšak v prípade pomeru k veci je tento častejšie chápaný ako bezprostredný aspekt. Ponecháme bokom obštrukčné snahy niektorých obžalovaných, u ktorých z hľadiska výskytu nachádzame skôr poukaz na pomer k osobe resp. osobám ako pomer k veci.

²⁷ Nie každý príbuzenský pomer je dôvodom pre vylúčenie veci. Takýmto dôvodom napríklad nebude vzdialený príbuzenský pomer, na základe ktorého sa osoby ani nepoznajú, resp. poznajú ale nestretávajú ani spolu nekomunikujú.

²⁸ RAJNIČ, M. – SEPEŠI, P.: Komentár k § 31 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. Eurokódex komentár zákona č. 01/2005 Z. z. komentáre – elektronická verzia.

vznikajúce vedením trestného konania súdna prax²⁹ nepovažuje za dôvod pre vylúčenie osoby³⁰.

Možno konštatovať, že spôsob vedenia trestného konania osobou, predovšetkým vedenia pojednávania, výsluchu, či verejného resp. neverejného zasadnutia samosudcom, sudcom pre prípravné konanie a predsedom senátu na jednej strane a spôsob a výsledok predchádzajúceho konania (najmä predchádzajúce odsúdenie sudcom v inej veci, inom konaní, alebo v inej etape konanie, s ktorou zákon nespája vylúčenie sudcu ex lege – pozn. konanie v merite veci vylučuje sudcu z konania o návrhu na obnovu konania v zmysle § 397 ods.2 Trestného poriadku, avšak nevylučuje napríklad sudcu konajúceho v merite veci, ktorý konal v prípravnom konaní ako sudca pre prípravné konania napr. o návrhu na vzatie obvineného do väzby) nie je dôvodom pre vylúčenie sudcu aj z dôvodu, že tento aspekt bol často zámienkou procesných obštrukcií, resp. býval nepochopený zo strany osôb, voči ktorým je vedené trestné stíhanie, nakoľko títo sa cítili ukrivdení postupom súdu. Z hľadiska účelu trestného práva by akýkoľvek iný výklad nastavil sudcom neprimerane úzky manévrovací priestor v konaní, keďže zásadou je skúmanie postupu súdu nadriadeným súdom iba v prípade konania o opravnom prostriedku, čo býva buď v merite veci, resp. v prípadoch taxatívne vymedzených v zákone, z nich najvýznamnejším sa zdá byť konanie o väzbe obvinenej resp. obžalovanej osoby. Máme teda za to, že zákon predpokladá autonómny postup súdu v takej forme, ktorej zákonnosť možno skúmať iba vo vymedzených prípadoch. Nie je bez právneho významu ani skutočnosť, že nie každá vada konania má taký význam a povahu, že umožňuje napr. zrušiť rozhodnutie súdu prvého stupňa (napr. preklep v názve obce obvineného, na poklade ktorej poštový doručovateľ vadu rozozná a doručí zásielku riadne adresátovi).

Mierne nejednoznačná situácia nastáva v prípade, ak konajúci sudca vystupuje v trestnom konaní v pozícii poškodeného v súvislosti s činnosťou obvineného resp. obžalovaného v predmetnej trestnej veci (ak by išlo o pozíciu poškodeného na podklade iných skutočností, ako tých, ktoré vznikli pri prejednávaní veci, išlo by zrejme o zaujatosť z titulu pomeru k osobe). Fenoménom posledných rokov, najmä v prípade väzobných vecí, je zvýšená forma provokácie obvinených resp. obžalovaných vo vzťahu k osobám konajúcim v mene orgánov činných v trestnom konaní a súdov, pričom ide o rôzne druhy hrubo urážlivých podaní, ktoré rôzne oscilujú medzi snahou uvádzať aspoň približne reálne skutočnosti, až po čisté fabulácie. Nezriedkavou motiváciou je doceliť vylúčenie konajúceho sudcu, predĺženie konania a v dôsledku aplikácie § 277 ods. 5 Trestného poriadku pri zmene samosudcu alebo senátu dosiahnuť predĺženie konania tak, že v dôsledku väzobných lehôt podľa § 76 ods. 6 a 7 Trestného poriadku (alebo aj § 76a Trestného poriadku) nutne musí prísť k prepusteniu z väzby. Judikatúra v tomto smere nie je jednotná a možno uvažovať o posudzovaní podľa okolností konkrétneho prípadu (pre zaujímavosť uvádzame uznesenia Krajského súdu v Trnave z 25.02.2016, sp. zn. 5 Nto 3/2016, zo 7. júla 2016, sp. zn. 6Nto 10/2016, ktorými nebol zákonný sudca z prejednáwanej veci vylúčený, avšak uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 18.

²⁹ „Len skutočnosť, že sudca alebo prísediaci rozhodoval v inej trestnej veci obvineného, resp. v inej jeho právnej veci, nesúvisiacej s prejednávaným prípadom, nie je dôvodom na jeho vylúčenie z vykonávania úkonov v pojednávanej veci.“ (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 5 Tdo 30/2008, publikované ZSP 33/2009). „Žaloba na ochranu osobnosti podaná obžalovaným v občianskoprávnom súdnom konaní proti predsedníčke senátu, ktorý pojednáva trestnú vec obžalovaného, sama osebe nespĺňa zákonné podmienky uvedené v § 31 ods. 1 Tr. por. na jej vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej veci.“ Uznesenie KS v Nitre, sp. zn. 2 Tos 42/2010 (Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov SR č. 22/2011).

³⁰ Aj podľa explicitného znenia § 31 ods. 1 Trestného poriadku nie je skoršie rozhodnutie sudcu alebo senátu o obvinenom, spoluobvinenom alebo o iných obvinených, ktorých trestné činy spolu súvisia dôvodom pre vylúčenie sudcu alebo senátu. V prípade nesúvisiacich vecí možno judikatúrny výklad výkladom len privítať. Pre úplnosť je však potrebné dodať, že námietky zaujatosti sa v praxi zo strany obhajcov vyskytujú aj napriek takejto praxi a danej úprave (k tomu vid' napr. uznesenie Špecializovaného trestného súdu zo dňa 15.04.2020, sp. zn.: PK-2T32/2019; k medializovaným informáciám bližšie KELLÖOVÁ, L.: Kauza Kuciak: Kočner namieta, že sudcovia sú voči nemu zaujatí. Neuspel. Dostupné na portáli: aktuality.sk, <https://www.aktuality.sk/clanok/782215/online-kauza-kuciak-sud-kocner-zsuszsova-15-april-2020/> [cit. Dňa 08.05.2020], pričom tieto snahy pramenia z niektorých (podľa nášho názoru prekonaných) tendencií judikatúry NS SR.

augusta 2016, sp. zn. 5Nto 13/2016 bol rovnaký sudca vylúčený z prejednávania tej istej právnej veci, čo bolo zdôvodnené gradáciou útokov obžalovaného na zákonného sudcu a podaním trestného oznámenia sudcu na obžalovaného za prečin ohovárania podľa § 373 ods. 1 Trestného zákona). Pre úplnosť dodávame, že ani samotné podanie trestného oznámenia sudcom nie je podľa nášho názoru dôvodom na vylúčenie sudcu, môže však byť jedným z dôvodov, ktoré tento postup odôvodňuje. Je tiež primerane potrebné poukázať na judikatúru vnútroštátnych súdov aj ESLP, v zmysle ktorej musí byť miera zraniteľnosti verejného činiteľa rádovo iná ako v prípade ostatných osôb. Z toho podľa nášho názoru plynie minimálne etický záväzok sudcu tolerovať správanie obvinených a obžalovaných vo zvýšenej miere a týmto spôsobom reagovať až v prípade neúnosnej situácie.

V zásade podobný aspekt možno pozorovať aj v prípade vzťahu konajúcej osoby k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencovi. V prípade vzťahu týchto osôb súdna prax zdôrazňuje, že osobné poznanie resp. pracovný či profesijný vzťah nie je dôvodom pre vylúčenie osoby, minimálne nie v prípade ak vzťah nemá „patričnú hĺbku“, je totiž dôvodné očakávať, že na určitom území sa budú poznať sudcovia, obhajcovia, zástupcovia poškodených (najmä zamestnanci úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, resp. advokáti zastupujúci poškodených) a prokurátori. Známosť uvedených osôb nie je problematická, ak má výhradne profesijnú rovinu, v prípade osobnej roviny možno pozorovať istý vývoj v nazeraní na problematiku a posun k potrebe redukcie voľnočasových aktivít sudcov a zamestnancov súdov, resp. podporne aj osôb vystupujúcich v štruktúrach orgánov činných v trestnom konaní.

3. Vylúčenie osoby rozhodujúcej v danej veci v inom stupni

Ustanovenie § 31 ods. 4 Trestného poriadku vylučuje z konania osobu (explicitne sudcu, prísediaceho, probačného a mediačného úradníka, vyššieho súdneho úradníka a súdneho tajomníka), ktorý vo veci rozhodoval v inom stupni, spravidla na súde nižšieho stupňa, pričom ale nie je vylúčené ani rozhodovanie na súde vyššieho stupňa (napr. na základe dočasného pridelenia sudcu na súd vyššieho stupňa alebo preradenia na súd nižšieho stupňa na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu), pričom uvedené sa v prípade súdov týka de facto prvostupňového, odvolacieho aj dovolacieho súdu. V prípade prokurátora tento je vylúčený z rozhodovania o sťažnosti na nadriadenom orgáne, ak napadnuté rozhodnutie vydal, alebo dal naň pokyn, resp. súhlas³¹. Podstatou uvedeného ustanovenia je zabezpečiť, aby bola dôsledne dodržiavaná nestranná dvojstupňová kontrola meritórnych rozhodnutí súdov³², v prípade rozhodnutia iného prokurátora ide o zachovanie revízneho princípu resp. princípu dvojinštančnosti, ktorý platí vo vymedzených prípadoch aj pre rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní.

³¹ V tomto prípade zákon expresiss verbis hovorí iba o rozhodovaní na prokuratúre vyššieho stupňa; tu poukazujeme na fakt, že ustanovenie pojednáva iba o procese rozhodovania o opravnom prostriedku t. j. nie o konaní ako celku a teda takto vymedzená zaujatost' má krátkodobý charakter. Trestný poriadok vymedzuje prípady, keď prokurátor vydáva súhlas k určitému úkonu (napr. súhlas pre policajta na prehliadku tela, na odber krvi alebo na iný obdobný úkon v zmysle § 155 ods. 4 Trestného poriadku). V prípade pokynov nadriadeného prokurátora, tieto upravuje § 6 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, pričom zákon upravuje náležitosti pokynu nadriadeného prokurátora a obsahuje aj negatívne vymedzenie obsahu takéhoto pokynu. Pokyn prokurátora ako „pána“ prípravného konania vo vzťahu k policajtomu upravuje Trestný poriadok na viacerých miestach (napr. § 203 ods. 2 Trestného poriadku, § 204 ods. 2 Trestného poriadku a pod.). V tejto súvislosti možno aspoň heslovite poukázať na oprávnenie prokurátora odňať vec policajtomu (bez limitácie prípadným dôvodom, teda uvedené možno aplikovať aj na pochybnosti o nezaujatosti) podľa § 230 ods. 2 písm. f) Trestného poriadku.

³² RAJNÍČ, M. – SEPEŠI, P.: Komentár k § 31 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. EPI komentáre – elektronická verzia.

IV. ZÁVER

Námietka zaujatosti a konanie o nej predstavujú pozoruhodné fenomény trestného práva, ktorých podstatou je ukotviť, zdôrazniť a zabezpečiť jeden z podstatných aspektov práva na spravodlivý proces. Je nevyhnutné dodať, že nesprávny postup pri námietke zaujatosti má závažné dôsledky, pretože je spravidla dôvodom pre zrušenie rozhodnutia z dôvodu existencie podstatnej chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali (§ 321 ods.1 písm. a) Trestného poriadku), pričom na existenciu takejto vady sa musí prihliadnuť aj v prípade, ak nebola odvolaním priamo vytknutá³³ resp. (ak by náprava neprišla ani v odvolacom konaní, resp. vada by sa týkala postupu odvolacieho súdu) v dovolacom konaní (§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku). Je tiež dôvodné očakávať, že v prípade vzniku takejto vady konania v dovolacom konaní by došlo k zrušeniu rozhodnutia na podklade tzv. sťažnosti fyzickej alebo právnickej osoby³⁴ v zmysle čl. 127 Ústavy SR. Vzhľadom na závažnosť takýchto ustanovení je potrebné ich poznať a v trestnom konaní na ne primerane reagovať procesne konformným spôsobom. Hoci právna úprava platná a účinná v podmienkach SR obsahuje niekoľko brzd brániacich zneužitiu tohto inštitútu, je potrebné citlivo pristupovať aj k tomuto problému, keďže tendencie zneužívať tento inštitút na obštrukčné správanie osôb, voči ktorým je vedené trestné stíhanie, sú stále aktuálne a tento stav zrejme nevymizne ani v blízkej budúcnosti.

KLÚČOVÉ SLOVÁ

zaujatosť v trestnom konaní, námietka zaujatosti a konanie o nej

KEY WORDS

bias in criminal proceedings, an objection of bias and regarding procedures

POUŽITÁ LITERATÚRA

Komentáre

1. RAJNIČ, M. – SEPEŠI, P. : Komentár k § 31 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. EPI komentáre – elektronická verzia. Dostupné na portáli: epi.sk, [verzia od 01.01.2019].
2. RAJNIČ, M. – SEPEŠI, P.: Komentár k § 31 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. Eurokódex komentár zákona č. 301/2005 Z. z, komentáre – elektronická verzia, dostupné na portáli: epi.sk, [verzia od 01.01.2019].
3. RAJNIČ, M. – SEPEŠI, P. : Komentár k § 32 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. EPI komentáre – elektronická verzia, dostupné na portáli: epi.sk, [verzia od 01.01.2019].
4. RAJNIČ, M. – SEPEŠI, P.: Komentár k § 32 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. Eurokódex komentár zákona č. 301/2005 Z. z, komentáre – elektronická verzia dostupné na portáli: epi.sk, [verzia od 01.01.2019].

Súdne rozhodnutia

1. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 5 Tdo 30/2008, publikované ZSP 33/2009.
2. Rozsudok NS SR z 18. 02. 1993, sp. zn.: 8 Tz 53/1992 - Zbierka stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 58/1994.
3. Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 2. 4. 2008, sp. zn. 3Tdo 9/2008.
4. Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 26.03.2015, sp. zn.: 3Nc/4/2015.
5. Uznesenie Krajského súdu v Nitre z 24.09.2010, sp. zn. 2 Tos 42/2010 (Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov SR č. 22/2011, sp. zn.: Tpj 100/2010-6).
6. Uznesenie Krajského súdu v Trnave z 25.02.2016, sp. zn. 5 Nto 3/2016.

³³ § 317 ods. 1 Trestného poriadku.

³⁴ V dôsledku zavedenia inštitútu trestnej zodpovednosti právnických osôb, odhliadnuc od faktu, že právnická osoba mohla vystupovať v konaní napr. v postavení poškodeného už pred zavedením takejto úpravy.

7. Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo 7. júla 2016, sp. zn. 6Nto 10/2016.
8. Uznesenie Krajského súdu v Trnave z 18. augusta 2016, sp. zn. 5Nto 13/2016.
9. Rozsudok ESLP Piersack v. Belgicko z 1. októbra 1982.
10. Uznesenie Najvyššieho súdu SR, z 09.03.2016, sp. zn.: 6 Ndt 1/2016.
11. Rozsudok ESLP Delcourt v. Belgicko zo dňa 17. januára 1970.
12. Rozsudok ESLP Saraiva de Carvalho v. Portugalsko zo dňa 22. apríla 1994.
13. Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 05.04.2017, sp. zn.: 3 Ndt 7/2017.
14. Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 26.03.2015, sp. zn.: 3Nc/4/2015.

Ďalšie zdroje

1. KELLÖOVÁ, L.: Kauza Kuciak: Kočner namietal, že sudcovia sú voči nemu zaujatí. Neuspel. Dostupné na portáli: [aktuality.sk](https://www.aktuality.sk), <https://www.aktuality.sk/clanok/782215/online-kauza-kuciak-sud-kocner-zsuzsova-15-april-2020/> [cit. Dňa 08.05.2020].

KONTAKTNÉ ÚDAJE AUTORA

JUDr. Mgr. Martin Floriš, PhD.

Predseda senátu/samosudca/ sudca pre prípravné konanie

Okresný súd Trnava

Hlavná 49, 917 83 Trnava

E-mail: floris.martin1@gmail.com

Tel: + 421 33 882 15 11